

Студент 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СПЕЦИФІКА ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У ПІВДЕННОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ РАЙОНІ УКРАЇНИ

Анотація. Визначено специфіку здійснення зовнішньоекономічної політики на території Південного економічного району України. Виявлено проблеми розвитку морського господарського комплексу на території економічного району. Запропоновано напрями ефективного функціонування Південного економічного району України.

Аннотация. Определена специфика осуществления внешнеэкономической политики на территории Южного экономического района Украины. Выявлены проблемы развития морского хозяйственного комплекса на территории экономического района. Предложены направления эффективного функционирования Южного экономического района Украины.

Annotation. The specificity of pursuing foreign economic policy on the territory of South economic district of Ukraine is determined. The problems of development of marine economic complex on the territory of the economic district are revealed. Directions of the effective functioning of South economic district of Ukraine are offered.

Ключові слова: економічна інтеграція, функціональні комплекси, економічний район, морський господарський комплекс, експорт, імпорт.

В умовах сучасної глобалізації стратегічною метою України стала стрімка модернізація економіки та підвищення конкурентоспроможності національних компаній на світовій арені. Регіональна політика стала основою для реалізації зазначених перспектив [1]. Південна Україна (або ж Південний економічний район) визначається як один із найвагоміших об'єктів міжнародних зв'язків. Тому аналіз зовнішньоекономічної діяльності Південного економічного району є доцільним і актуальним на даному етапі інтеграції України в Європейський Союз. Проведення зазначеного аналізу дасть можливість об'єктивно оцінити переваги та недоліки сучасного стану Південного економічного району як соціально-економічної системи України.

Метою даного дослідження є визначення специфіки здійснення зовнішньоекономічної політики на території Південного економічного району України, а також виявлення проблем його розвитку.

Для виявлення особливостей розвитку Південного економічного району слід проаналізувати його природо-ресурсний потенціал. Так, Південний економічний район, до складу якого входять Автономна Республіка Крим (АРК), Миколаївська, Херсонська, Одеська області та м. Севастополь, займає 18,8 % території та містить 15,5 % природних ресурсів держави (мінерально-сировинні – 2,8 %, водні – 22,2 %, земельні – 20 %, лісові – 4,7 %, фауністичні – 20,5 % і природно-рекреаційні – 27,4 %). Найбільшою перевагою цього економічного району є його вигідне економіко-географічне положення (ЕГП), а точніше – вихід до моря. Цей аспект забезпечує вагомий внесок Південного економічного району в міжнародні відносини держави, оскільки територія країни включає найдовшу приморську смугу та 19 із 40 морських портів Причорномор'я [1].

Зважаючи на ЕГП Південного економічного району, найдоцільнішим буде зосередження уваги саме на морегосподарському комплексі, що забезпечує тісні міжнародні економічні зв'язки з іншими країнами світу, які також мають вихід до моря.

Оскільки специфіка здійснення зовнішньоекономічної діяльності району певною мірою ґрунтується на функціонуванні морегосподарського комплексу, то необхідно дослідити проблеми та перспективи його розвитку. На жаль, тенденції розвитку свідчать лише про одне: умови фінансово-економічної кризи 2008 – 2009 років суттєво вплинули на діяльність комплексу та знизили показники його продуктивності. Для прикладу можна навести дані UNCTAD (Конференції ООН з торгівлі та розвитку): станом на 01.01.1993 р. сукупний дедвейт торговельного флоту країни становив 6,177 млн т, у рейтингу найбільших морських країн світу Україна посідала 25-те місце.

На 01.01.2012 р. дедвейт становив 0,99 млн т, країна спустилась до 70-го місця. З наведених статистичних свідчень можна зробити єдиний висновок: Україна в умовах інтеграції не зосереджує свою політику на "морській" проблемі, а орієнтується зовсім на інші сфери. Отже, це рішення є необґрунтованим, оскільки південні регіони впродовж 1993 – 2011 рр. демонстрували значний рівень продуктивності та встановлювали тісні міжнародні контакти шляхом морської політики. Та з темпами кризи послабилася й зовнішньоекономічна діяльність району, оскільки морегосподарський комплекс вже не в змозі повною мірою забезпечити експорт продукції. А державних інвестицій недостатньо з огляду на зниження темпів виробництва та скорочення штату підприємств (як приклад – чисельність працівників

Ренінського порту за останні 3 роки скоротилася з 3 000 до 1 249 осіб). До того ж докорінної перебудови потребує структура імпорту, яка також залежить від морських зв'язків, що забезпечують південні регіони. Удосконалення цих питань надасть змогу державі впевненіше почуватися на світовому ринку та нарешті позбутися штучної відокремленості від нього [2; 3].

Південний економічний район характеризується також рекреаційним, машинобудівним і агропромисловим функціональними комплексами, діяльність яких здійснюється в кожній області району та незначною мірою експортується (найчастіше – в країни СНД). Проблематика розвитку окремих комплексів подібна до морегосподарської. А основними напрямками їх розвитку вважають посилення потенціалу сервісу та рекреаційної сфери загалом, а також залучення всіх рекреаційних ресурсів задля ефективної діяльності [4].

Таким чином, з огляду на перелічені аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності південних регіонів, можна дійти висновку, що Південний економічний район – важлива адміністративно-територіальна та господарська одиниця країни, що потребує значної перебудови. Основні комплекси регіонів – економічно послаблені внаслідок кризи, а природо-ресурсний потенціал реалізований не повною мірою, що впливає на рівень експорту держави. Аналіз статичних даних приводить до висновку, що саме орієнтація на розвиток провідних комплексів району (морегосподарського, рекреаційного) дасть змогу отримати баланс між експортом та імпортом і високу результативність міжнародних відносин із країнами-лідерами. Специфіка зовнішньоекономічної діяльності Південного економічного району не досягає високих показників на даному етапі, проте в найближчій перспективі економічна інтеграція держави суттєво вплине на її розвиток та надасть можливість Південній Україні внести свої корективи та забезпечити країні гідне місце в системі міжнародних економічних зв'язків.

Наук. керівн. Шумська Г. М.

Література: 1. Регіональна економіка : підручник / за ред. Н. Л. Гавкалової. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 464 с. 2. Гриневецький С. Україна: із морської держави на "країну біля моря"? [Електронний ресурс] / С. Гриневецький. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/ECONOMICS/ukrayina_iz_morskoyi_derzhavi_na_krayinu_bilya_morya.html. 3. Гриневецький С. Морська галузь: чи пройшла Україна точку неповернення? [Електронний ресурс] / С. Гриневецький. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici>. 4. Княженко І. Особливості зовнішньоекономічної діяльності регіонів України [Електронний ресурс] / І. Княженко. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/VKnutd/2009_3/128_132.pdf.